

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

8. De Sacris Virginibus voto Religionis adstrictis, quas Sanctimoniales
vocamus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

verba ipsa sonant interpretari, aut de eis discere, seu scriptum cuiquam inire, vel in controuersia, aut dubiū reuocare audeat quoquomodo: nec glossas, aut interpretationes, siue impressas, seu scriptas ad id pertinentes legere, docere, alijq; tradere, vendere, vel apud se retinere presumat: si quid verò dubij de eisdem oriri contigerit ad sedem prædictā, vel ad Generalem Præpositum dictæ Societatis, aut ad eos, quibus id ipse commiserit, referatur. Sicque in præmissis omnibus, & singulis per quoscunq; Iudices, & Commissarios etiam causarum palatii Apostolici auditores, ac S. R. E. Cardinales in quavis causa, & instantia sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari, & definituri debere: nec non irritum, & inane, quidquid secus super his à quoquā, quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Mandantes vniuersis, & singulis Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & cæteris Ecclesiarum, & locorum etiam Regularium Prælatibus, per vniuersum orbem constitutis, vt præsentis literas in suis quibq; Ecclesijs, Præuicis, Ciuitatibus, Diocesis, & iurisdictionibus, ab omnibus inuiolatè obseruari; quin etiam Præpositum, ac personas Societatis huiusmodi defendant, eosq; præmissis omnibus, & singulis pacifice frui faciant, & gaudere, non permittentes ipsos per quoscunq; quomodolibet molestari, Contradiutores per censuras Ecclesiasticas, & alia Iuris, & facti remedia opportuna, appellatione postposita, compescendo. Inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit auxilio brachij secularis. Nō obstantibus recol. mem. Bonifacij Papæ VIII. q. 1. incipit. Quod votum, & alij Apostolicis constitutionibus, ac etiam aliorum ordinum, iuramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, privilegij quoque indultis, & literis Apostolicis quibuscunq; huiusmodi ordinibus, Vniuersitatibus, locis, vel personis, per quoscunq; Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac nos, & sedem prædictam, etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolica potestate plenitudine, & cum quibusvis irritatiuis, annullatiuis, & cassatiuis, reuocatiuis, modificatiuis, præseruatiuis, exceptiuis, declaratiuis, mentis attestatiuis, ac derogatorijs derogatorijs, alijsque efficacioribus, & insolitis clausulis irritatiuis, & alijs decretis in genere, vel in specie, ac alias quomodolibet etiam plures concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, etiam si in eis caueatur expresse, quod illis nullatenus, aut non nisi sub certis modo, & forma in illis expressis derogari possit, pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumq; totis tenoribus specialis, specifica, & expressa mentio habenda, seu aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi presentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permanentibus, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, contrarijs quibuscunq; aut si aliquibus communitè, vel diuisim ab eadem sit sede indultū, quod interdici, suspendi, vel excommunicari

non possint per literas Apostolicas, non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Presentis autem Constitutionis, & gratia communicationem omnibus alijs, qui sua privilegia cū ipsa Societate copiose participant, participareq; poterunt quomodolibet in futurum, fieri omnino prohibemus. Ceterum volumus, vt præsentium transumptis, etiam impressis manu Secretarij dictæ Societatis, vel Notarij publici subscriptis, & sigillo præpositi Generalis eiusdem Societatis, vel alterius persona in dignitate Ecclesiastica constituta, munitis, eadem omnino fides habeatur in iudicio, & extra illud que literis ipsis originalibus haberetur, si essent exhibitæ, vel ostensa. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis, confirmationis, suppletionis, decretorum statuti, præcepti, interdicti, derogationis, & voluntatis infringere; vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attetare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Roma apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dñmnicæ 1584. octauo Kalend. Iunij, anno Pontificatus nostri tertio decimo.

Caput VIII

De Sacris Virginitate voto Religiosis, quas Sanctimonialia vocamus.

Primo quaritur, quidnam iure Canonico de Monialibus statutum sit? Respondeo; in c. Periculoso, De statu Regularium in 6. hoc esse sancitum: *Virginitates expresse, vel tacite professæ, cuiuscunq; Religionis, vel Ordinis fuerint, perpetuam Clausuram in suis Monasterijs seruare debeant, ita vt nulli earum exire liceat, quacunq; ratione, vel causa, nisi tanto, & tali morbo eundem labores, vt cum alijs Monialibus absque gravi periculo seu scandalo commorari nequeat. Hæc ibi. Hanc tamen Constitutionem, Ioannes Andreas affirmat in regno Franciæ receptam non esse. Annotauit, verò Archidiaconus, & Glossa, prædictam Constitutionem minimè impedire, quo minus Moniales possint, si velint, ad arctiorem Religionem cōuolare petita facultate, quamuis non obtenta, vt habetur in c. Licet, De Regular. Nec item obstare, quin Monialis possit eligi, & electa exire, ad Præfecturam alterius monasterij, iuxta id, quod habetur in c. Nullus, De elect. in 6. Sed meo iudicio, hæc olim habebant locum in Monialibus executibus prædictis duabus de causis; ac nunc nō item, etiā in illis, quia ad exiendū è Monasterio, requiritur Superioris consensus, iuxta Cōstitutionem Pij Quinti, vt statim dicam.*

Porro Concil. Trident. Sess. 25. c. 5. de Regulari. innovatur hæc eadem Bonifacij Octauij Cōstitutio, vbi vniuersis Episcopis, sub obtestatione Diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ præcipitur; vt in omnibus monasterijs sibi subiectis ordinarijs, in alijs verò, Sedis Apostolicæ auctoritate, clausuram Sanctimonialiū, vbi violata fuerit, diligenter restitui; & vbi inuolata est, conseruari maxime curent: Inobedientes atq; contradictores, per censuras Ecclesiasticas, alijsq; penas quacunq; appellatione postposita compescetes; inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit,

auxilio brachij secularis. Quod auxiliū, vt prebeat, omnes Christianos Principes horiatur sancta Synodus, & sub excommunicationis pena ipso facto cōrahenda omnibus Magistratibus secularibus iniūgit. Et postea subiicit: Nemini Sāctimoniali liceat post professionē exire ē monasterio etiam ad breue tēpus, quocūq; preteritū, nisi ex aliqua legitima causa ab Episcopo approbanda, indultis quibuscūq; & privilegijs non obstantib. Hęc ibi, quibus nō ab familia quoq; statuit Conciliū Cabilonense 2. tempore Caroli Magni coactū, c. 57. videlicet, vt Abbatisa nequaquam ē monasterio egrediatur, nisi per licentiā Episcopi sui, aut qui vicē eius obtinet; nisi forte, aut imperialis iussio eam cogat, aut alia iusta causa: Et si aliquādo foras pergit, de sanctimonialibus quas secum ducit, curā habeat. Et ca. 62. Sanctimonialiales, nisi Abbatisa pro aliqua necessitate eas mūtante ē monasterio non exeant.

Ex quo fit, vt locum non habeat opinio docentium, existere legitima causa exeundi ē monasterio, nimirum infirmitatis, quæ alijs Monialibus, aut offensionis, aut contagioni esse posset, necessarium non esse Episcopi consensum: hoc enim et si ante Concilium Tridentinum, defendi probabiliter poterat, postea verō minimē. Nam Concilium eum apertē requirit, cum ait: Nisi ex aliqua legitima causa ab Episcopo approbanda.

Pius item V. anno 1566. edidit Constitutionem, cuius est initiū: *CIRCA pastoralis*, in qua renouat Constitutionē Bonifacij Octaui incipientē: *PERICYLOS*, & supradictū Concilij Decretū: vbi præcipit vt vniuersæ, & singulæ Moniales cuiuscūq; Religionis, Ordinis, vel Militiæ, etiam Hierosolymitanæ expressē, vel tacitē professæ, etiā si Conuersæ, aut quocūq; alio nomine appellētur, & etiam si ex institutis, vel fundationibus suæ Regulæ ad clausurā non teneantur, nec vnquā in earum monasterijs, seu Domibus, etiā ab immemorabili tēpore, ea seruata non fuerit, sub perpetua in suis monasterijs seu Domibus debeant in posterū clausura permanere, iuxta Constitutionem Bonifacij Octaui, & Cōcil. Trident. Decretū. Quod si aliquæ Moniales fuerint reperiantur, quæ consuetudine etiā immemorabili, aut instituto, vel fundatione suæ Regulæ fretæ, animo obstituto huic clausuræ reluctētur, Ordinarij, vna cū Superiorib. earū, omnibus iuris, & facti remedijs cōpellā eās ad præcisē subeundā dictam clausurā, & perpetuō obseruandam. Māiores quoq; Tertiariæ, seu quæ de Punitiā dicuntur, cuiuscūq; fuerint Ordinis, in Congregatione viuente, si ipse professæ fuerint, ita vt solemne Votū emisserint, ad clausuram præcisē, & ipsæ teneantur. Quod si votū solemne non fecerint; Ordinarij vna cū Superioribus earū hortentur, & studeant persuadere, vt illud emittant, ac profiteantur: & post emissionē, & professionē eidē clausuræ subiciā. Quod si recusauerint; & aliquæ ex eis deprehendantur scandalosē viuere, seuerissimē puniantur. Ceteris autem omnibus sic abique emissionē professionis, & clausuræ viuere omnino volentibus, prohibemus, ne in futurum vllam aliam in suum Ordinem, Religionem, Congregationem recipiant. Quod si aliquas receperint, eas ad sic viuendā, omnino inhabiles reddimus, & receptiones ipsas, ac professiones irritas facimus. Ac deinde præcipit in virtute sanctæ obediētiæ vniuersis Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, vt in suis diocēsis has literas promulgandas curent, & in monasterijs Monialiū sibi subiectis, in alijs verō Sedis Apostolicæ auctoritate vna cum Superioribus eorundem Cœnobiorum clausuram prædictam seruari cogant.

Deinde verō anno 1569. idem Pontifex Pius V.

aliā edidit Constitutionē, quæ incipit: *DECOR*, vbi seuerius prohibet exitū Monialiū ē monasterio his verbis: Sancimus nulli Abbatisarū, Priorissarū, aliorūque Monialiū, etiam Carthusienis, Cisterciensium, S. Benedicti, Mendicantiū, & quorumcūq; aliorū Ordinum, etiā Militariū, & statum, gradū, conditionem, dignitatē, & preeminentiarū, etiam a regia, vel illustri progenie ortarum, de cetero infirmitatis, seu aliorū monasteriorū esse subiectōrū, aut domōrū, parentū, aliorumque propinquorū visitandorū, aliaue occasione, & preteritū licere exire, nisi ex causa magni incēdij, vel infirmitatis, lepræ, aut Epidimiæ: quæ tamē infirmitas præter alios Ordinū Superiores, quibus cura Monasteriorū incumbet, etiā per Episcopum, seu alium loci Ordinarium, etiā si prædicta monasteria ab Episcopis, & Ordinariorū iurisdictione exempta esse reperiantur, cognita, & expressē in scriptis approbata sit, a monasterijs præfatis exire: sed nec in prædictis casibus, extra illa, nisi ad necessariū tēpus stare licere. Aliter aut, quā vt præferatur, egredientes, seu licentiā exeundi quomodocūq; concedentes, necnō comitantes, ac illarū receptrices personas, sine laicis, aut secularibus, vel Ecclesiasticis, cōianguineas, vel non, excommunicationis maioris latē sententiæ vinculo statim, eo ipso, absq; aliqua declaratione subiacere. A quo præterquā a Romano Pontifice, nisi in mortis articulo absolui nequeant. Et insuper tam egressas, quā præfidentes, & alios Superiores prædictos esse licentiā huiusmodi concedentes, dignitatibus, officijs, & administrationibus obtentis priuamus, & ad alia in posterum obtinēda inhabiles reddimus. Et deinde facit quoq; irritas licentias, & facultates, & privilegia, siue indulta exeundi ē monasterijs, & standi extra illa a se, & ab alijs Pontificibus, aut Sedis Apostolicæ nuncijs, & legatis, etiam de latere, aut Maiori Pœnitentiario, per Ordinem prædictōrum Superioribus, alijūse per formis concessa, sub quibuscūq; tenoribus, & formis, & quibuscūq; clausulis, etiam insolitis, etiam in cuiuscūq; persone fauore, etiam Imperatorū, Regum, Ducū, & aliorū Principum, necnō Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinaliū. Deinde præcipit Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & alijs locorum Ordinarijs, in virtute sanctæ Obediētiæ, vt in suis diocēsis has literas quolibet anno promulgent, & omnia obseruari faciāt iuxta prædictū Cōcil. Trident. Decretum, & Constitutionem Bonifacij Octaui.

Ex his planē constat, nunc non esse locū multis quæstionibus, quæ ante, & post Conciliū Tridentinum agitabantur, nimirū, An vbi nunquam seruata est clausura Monialiū, seruari nunc debeat. Nam Constitutioni Bonifacij Octaui, ante Conciliū Tridentinum potuit cōsuetudine esse derogatū: at verō post Conciliū Tridentinum, & Pontificias Constitutiones Pij V. etiam vbi nō est seruata clausura, cogendæ sunt Moniales eā seruare. **QVÆRES**, an possit consuetudine alicubi esse derogata decreto Concilij Tridentini, & Constitutionibus Pij Quinti? **Rpondeo**, posse, nam fieri potest, vt Constitutiones Pij Quinti, simul, & Decretum Concilij Tridentini, non sint alicubi vsu recepta, & ita, eo loco, vim non habent: Quia talia decreta non sunt ibi vsu recepta: sed ego noua cōstitutione Pontificia, quæ cōsuetudine contrariā abrogat, Moniales ad seruandā clausuram cogēdas esse putauerim. Quod si ibi quoq; ante Concilij cōsuetudo derogauerat Constitutioni Bonifacij Octaui, aut eam vsus nullo modo receperat; cōsequitur, vt ibi Moniales clausuram

seruare

feruare minimè cogantur, nisi adducta, & per-
motæ auctoritate Episcoporum, aut Superiorum
includantur.

Item, quærebatur olim, an monasterijs, sine vl-
la clausura fundatis Moniales includi deberent,
præsertim vbi simul etiam statuta extarent Mo-
nialibus liberam facultatem exeundi è Cœnobio
concedentia: Sed post Concilium Tridentinum,
& Constitutiones Pij Quinti, sublata omnis hæc
controversia est, vbi ea sunt vltu recepta; alibi e-
nim vel ius commune antiquum, vel consuetudo
vim, & locum habebit. Similiter quoque sublata
est ea quæstio, An Monialis possit professionem
emittere ea conditione, vt extra monasterium in
aliquo loco tuto, & honesto viuat? nam antea id
licebat, iuxta id, quod habetur in cap. Insuperante, qui Cle-
rici, vel videntes. Pariter, & illa controversia, An
facultas exeundi scripto tradita esse debeat? nam
Pius V. perspicuè definit eam scripto datam esse
oportere: Et illa itidem, An huiusmodi facultas
exigat approbationem non solum Superiorum
Regularium, vbi illis sunt monasterio subiecta, sed
etiam Episcoporum, vel Ordinariorum. Pius V.
constituit necessarium esse consensum, & Super-
iorum Regularium, & Episcoporum. **ROGA-
BIS**, an Concilium Tridentinum, & Constitutio-
nes Pij Quinti, eas Moniales comprehendant, quæ
sunt Nouitiæ, & adhuc in probatione versantur?
Respondeo minimè; quoniam tum Concilium, &
Constitutiones Pij Quinti, tum Constitutio Boni-
facij Octaui loquuntur de Monialibus expressè,
vel tacitè professis. **SI DEINDE ROGES**, an
comprehendant etiam Moniales, quæ Monaste-
rio præsent, & vocantur Abbatissæ, Priorissæ, si-
ue Præpositæ? Respondeo, comprehendere: nam
ipsæ etiam includi debent.

Tertiò quæres, an liceat Monialibus exire pro-
pter alias causas ijs affines, quas Pius Quintus ex-
pressit? Respondeo Nauarrus *Commen. 4. de Regulari-
um. 48.* id esse licitum, duabus de causis, quas ille
comemorat: nimirum, si bellum ingruat, quod
Moniales ad exitum compellat: Deinde si Monia-
lis ab alijs eligatur, vt earum cœnobio præsit. **RO-
GABIS** insuper, an etiam Moniali exire liceat ob
morbum periculosum quidem, sed qui alijs con-
tagione nõ obstit, ita vt Medici iudicent eam alio-
qui morituram, nisi exierit? Respondeo Nauar-
rus, loco citato, licere, eo quod humanæ leges, & iu-
ra nos nõ tam seuerè tenent, & obligant, vt mor-
tis periculum subire cogamur. **QVAERES** pos-
tremò, an in excommunicationem incidant quot-
quot Monialem è monasterio egressam comitan-
tantur, aut excipiunt? At Nauarrus loco citato. n. 51.
nõ incidere eos, qui id fecerint extrema vel gra-
ui necessitate compulsi. V. G. si siogas Monialem
egressam solum noctu, & obuium in via habere
propinquum, qui redire nolètem comitatur, vel
alicubi excipit, ne illa fama, honoris, aut vitæ pe-
riculum subeat.

Secundò quæritur, An clausura Monialium sit
iuris Diuini, aut Naturalis, an tantum iuris Cano-
nici? Hanc quæstionem tractat Nauarrus. *Commen. de
regularib. 4. m. 42.* Non parum refert hæc quæstio,
etenim si primi, aut secundi generis sit, multa in-
de deducuntur, illud in primis, Debere Moniales
spontè se includere, quamuis ab Episcopis, vel a-

lijs Superioribus minimè includantur. Deinde,
cõsuetudine clausuram abrogari non posse, cum
consuetudo contra ius Diuinum, vel Naturale,
nihil aliud, nisi corruptela sit. Postremò, nõ pos-
se clausuram humana aliqua auctoritate, aut ex
toto, aut ex parte submoueri. Fuere qui dixerint,
clausuram iuris esse Diuini, ob illud Psalmi: *Vnã
perij à Domino, hanc requiram, vt inhabitè in domo Domini
omnibus diebus vitæ meæ: & Ecce elongaui fugiens, & mã-
si in solitudine.* Alij verò tradunt esse iuris natura-
lis, eo quod ratione votorum Moniales clausurã
feruare cogantur: nam cum professionem emit-
tunt, vouent se perpetuam Continentiam, Pau-
pertatem, & Obedientiam, in monasterio serua-
turas; præsertim cum Bonifacius Octauus, in *Con-
stitutione sua* ideo iubeat clausuram seruari, quia
exitus è monasterio sit Monialibus periculosus,
& noxius. Postremò, si iuris diuini, vel naturalis
non esset, nequiret Pontifex, vel Concilium Mo-
niales adigere ad clausuram seruadã, cum eam
nunquam voto, & professione promiserint, Alijs
verò videtur solum esse iuris Canonici clausura,
etenim Moniales solum Religionis tria vota fa-
ciunt, in quibus clausura minimè cõtinetur, cum
absque ea possint ea vota seruari, vt à multis ser-
uata olim fuere, atq; etiam nunc seruatur. Et Au-
gustinus *Epist. 109.* concedere videtur facultatem
exeundi, iustis de causis, cum ait: *Nec eam ad balnea,
siue quocunq; ire necesse fuerit, minus quam tres, nec illa,
quæ habet aliquo eundi necessitatem, cum quibus ipsa voluerit,
sed cum quibus ipsa Præposita iusserit, ire debebit.* Ean-
dem quoq; Pontifices, & Concilia facultatem ex-
eundi Monialibus concessere. Sic docet Nauarrus.
Commen. 4. de Regularib. num. 42.

Mihi hæc opinio magis probatur: nec enim ex
sacris literis, aut ex traditione aliqua diuina e-
iusmodi clausura clarè deduci potest: nec in tri-
bus Religionis votis includitur per se. Nihilomi-
nus tamen Pontifex, aut Synodus meritò iubet,
Moniales includi, vt docent Ioan. Monachus, Do-
minicus, & Gloss. in c. periculoso, de statu regular. in 6.
& Nauarrus in loco citato, quoniam etsi ratione voto-
rum Moniales per se includi non debent, ex acci-
denti tamen clausuram seruare coguntur: exitus
enim è monasterio frequenter solet Monialibus
noxius, & periculosus esse, & alijs offensionem
præbere.

Tertiò quæritur, An liceat alicui ad Moniales
ingredi? Respondeo, in eadem Constitutione Boni-
facij Octaui, *PERICULOSO*, de statu Regularium, in 6.
ita decerni: *Nulli aliquatenus inhonestæ personæ, nec
etiam honestæ, nisi rationabili, & manifesta causa existat,
ac de illius, ad quem pertinebit, speciali licentia ingressus, vel
accessus pateat ad Moniales.* Et olim in Conc. Cabilo.
2. can. 63. definitum est, vt nullus famulus Abbatif-
sæ, nullus minister, nec Laicus, nec Clericus clau-
stra ancillarum Dei ingrediatur. Item, Conc. Mat-
tisconense. c. 2. statuit, vt nullus Episcopus Pæ-
byter, Diaconus, Clericus, siue alius secularis in Mo-
nasterijs puellarum, nisi probatæ vitæ, & ætatis
proiectæ præter vtilitatem, aut pro quacunq; re-
paratione monasterij habitare, aut secretas col-
locationes habere præsumant, neq; intra Saluta-
torium, aut Oratorium ingredi permittantur. At
in Concilio Tridentino *sess. 25. c. 5. de regul. renouat-
ur eadem Constitutio, cum dicitur: Ingredi intra*

Septa monasterij nemini liceat, cuiuscunque generis, aut conditionis, sexus, vel ætatis fuerit, sine Episcopi, vel superioris licentia in scriptis obtenta, sub excommunicationis pœna ipso facto, contrahenda. Dare autem tantum Episcopus, vel Superior licentiam debet in casibus necessarijs: nec alijs villo modo possit, etiam vigore cuiuscunque facultatis, vel indulti hætenus concessi, vel in posterum concedendi. Pius item Quintus in Constitutione sic exordiente: *CIRCA pastoralis*, renouat constitutionem Bonifacij, & Decretum Concilij Tridentini. Necnon Gregorius XIII. aliam Constitutionem edidit hoc exordio: *VBI gratis*, qua renocat, & abolet omnes licentias, & facultates ingrediendi Monasteria, Domos, & loca Monialium, ac etiam virorum quorumuis Ordinum, quibusuis, etiam Comitissis, Marchionissis, Ducissis, & alijs cuiuscunque status, & conditionis mulieribus: & omnes licentias ingrediendi Monasteria, Domos, & loca Sanctimonialium concessas quibuscunque, viris eiusdem status, & dignitatis, à quibuscunque Pontificibus, & Sedis Apostolicæ legatis, aut alijs, ex quibuscunque tenoribus, & clausulis, etiam si Imperatoris, Regum, Reginarum, aliorumque Principum intuitu, sub excommunicationis pœna, ipso facto contrahenda: à qua nisi à Romano Pontifice, præterquam in mortis articulo, ab solutionis beneficium obtineri nequeat: Item, præcipit Abbatissis, necnon & Abbatibus, & Conuentibus, & alijs monasteriorum vtriusque sexus Superioribus, & personis, quocunque nomine vocentur, sub eadem excommunicationis pœna, necnon priuationis dignitatum, Beneficiorum, & officiorum suorum, ac inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda. Nec in monasterio, Domos, & loca sua quocunque prætextu huiusmodi facultatem ingredi faciant, vel permittant: Et sub eisdem pœnis, ipso facto contrahendis imperat quibuscunque personis Ecclesiasticis, & secularibus, & etiam Ordinum quorumcunque, etiam Mendicantium Regularibus, ne prætextu facultatum, ab Episcopis, vel Superioribus, quibus illas concedendi in casibus necessarijs tantum ex decreto Concilij Tridentini tribuitur, Ne Monasteria ipsa Monialium pro libito, sed necessitatibus vrgentibus duntaxat ingredi, neque Moniales sub eisdem pœnis illos aliter admittere præsumant. Hæc ibi.

Quartò queritur, Circa huiusmodi Decretum Concilij, & Constitutiones Pontificum, an liceat Episcopis, vel Superioribus facultatem dare recipiendi puellas in monasteria, educationis, & institutionis gratia? Respondeo, licere, quamuis nolint Religionis habitum suscipere. Non enim Concilium Tridentinum, aut Constitutiones Pontificæ prohibent huiusmodi puellas admitti, quædo institutum Religionis, aut aliquid aliud non impediatur. Non sunt tamen recipiendæ, nisi sub certis conditionibus; nimirum, si monasterium alioqui tales recipere consueuerit: Item, vt id fiat assensu Superioris illius, cui cura monasterij est commissa. & facultas scripto detur, & fiat etiam consensu Abbatissæ, & reliquarum Monialium. Deinde, vt sine ancillis in monasterio commorentur, nec inde exire queant, cum libera potestate redeundi, & vt clausuræ legib' instar Mo-

nialium teneantur, & eo vestitu in monasterio vtantur, qui virginibus conueniat, & ne in monasterio vltra annum vigesimum quintum retineantur. Idem iuris est de puellis, quæ obesse ferunt, & inopiam domi suæ tute ali nequeunt, & vicium sibi à propinquis suppeditatum accipiunt ea lege, vt in monasterio aliquo collocentur. Idem etiam est de puellis, quæ delectæ sunt ex Xenodochijs, & alijs publicis locis, gratia pietatis extractis, donec idonea sese offerat occasio, eas in matrimonium collocandi. Pari ratione recipi queunt puellæ, quæ parentibus, & propinquis destitutæ, iustæ, & debita dote carerent, qua possint commodè nubere: Neophitæ item, nec non & viduæ, quæ viris suis orbata, honestatis causa, in Monasterium se conferre, & abdere cupiunt, modo sine bonæ existimationis, & famæ. Insuper, & scemina cõiugij vinculo astrictæ, si earum vita aliqui in tuto non sit. Si qua item mulier apud virum suum de adulterio suspecta, vt ab eo sibi paratam quam metuit perniciem, declinet, ad monasterium confugit, iure ei per Episcopum, vel Superiorem aditus patet. Hæc omnia habet Declaratio Cardinalium.

Quintò queritur, An infantes, & pueri nondum usum rationis adepti, ad Moniales iure ingredi queant? Affirmat Nauarrus in *Comment. 4. de Regul. nu. 59.* posse, quoniam tamen Concilium Tridentinum vniuersim definit nulli cuiuslibet sexus, vel ætatis licere, eos tamen videtur intelligere, qui iam ratione vigent; in his enim meritum, aut culpa esse potest, in alijs non item, ac proinde huiusmodi infantes, & pueri in excommunicatione incurere nequeunt, cum peccare non possint. At vt rectè idem auctor annotauit, videtur Concilium comprehendisse omnes, qui pubertatem attingerunt, siue pueri sint, siue puellæ, quamuis ratione non vtantur, cuiusmodi sunt amætes, & fatui: nam etsi peccare aliquando nequeunt, possunt tamen peccandi alijs occasionem præbere; tumultum excitare, inturbare Moniales, loqui turpia, iocosa, & vana, & alia id generis plurima, minime decetia Religiosam honestatem, & modestiam. Ceterum, si Nauarrus intelligat amætes, & fatuos, qui nunquam rationis sunt compotes, idem iuris mihi videtur esse in illis, quod in pueris, & infanibus rationis usum non consequutis: nam peccare non possunt, ergo nec excommunicationis vitulo obstringi. Locum igitur habet quod Nauarrus annotat in amentibus, qui aliquando rationis sunt compotes, qui & peccare queunt, & excommunicationi subiijci. Aut potius habet locum in omnibus cuiuslibet ætatis, & sexus, quatenus ad peccatum incitare queunt, quatenus turpiter iocari, ludere, fabulari, vana, & alia noxia, in monasterium importare, & perturbare sacras Deo Virgines possunt: videlicet ne ingredi permittantur.

Sextò queritur, An ad eas liceat ingressus Medicis, Chirurgis, fabris lignarijs, & huius generis hominibus? Respondeo cum Nauarro loco citato, licere, quoniam in his subest causa rationabilis, & manifesta, quod idem ius esse ait Nauarrus, ei, qui ingrederetur legitime euocatus ad electionem Præpositæ in Monasterio dirigendam, ac rite promouendam. At mihi nõ probatur hac in re Nauar-

sententia. Et in his omnibus non solum sufficit causa rationi consentanea, sed etiam debet esse manifesta, ut tradit Dominicus in *c. periculoso, citato*, quod ab omnibus recipitur. Nec satis est voluntas Præpositæ, sed præterea requiritur Episcopi, vel alterius Monasterij curam habentis auctoritas, qua facultatem scripto concedat, quod aiunt Ioannes Monachus, Dominicus, Francus, & ipse Nauarrus. Nam quamvis Constitutio Bonifacij Octavi, facultatem scripto traditam non requirat, requirunt tamen Concilium Tridentinum, & Pij Quinti Constitutio superius allata.

Septimò queritur, An sufficiat solus Episcopi consensus absque alia Superioris Regularis voluntate, & è contrario? Ratio dubitandi est, quoniam tum in Constitutione Bonifacij Octavi, tum in Concilij Tridentini Decreto, sub disiunctione ponitur consensus, siue voluntas, cum dicitur: *vel Episcopi, vel Superioris*. Deinde solus Episcopus, vel Superior Regularis ius habet includendi Moniales, ergo etiam concedendi ingressum ad eas. Respondeo cum Nauarro *Commen. 4. de Regulari. nu. 59. & 60.* Aut enim Monasterium est Episcopi solius iurisdictioni subiectum: aut exemptum quidem, sed Romano Pontifici proximè subditum: aut subiectum soli Superiori Regulari. Si primo, & secundo, Episcopus solus habet ius concedendi ingressum, auctoritate quidem propria, in Monasteria sibi subiecta; auctoritate verò delegata, in ea, quæ Romano Pontifici sunt proximè subiecta. Si verò tertio, solius est Superioris Regularis facultatem ingrediendi concedere, ut loco citato Nauarrus ait.

Octauò queritur, quando causa iusta, & manifesta crebrò contingunt, & Episcopus, vel Superior, aut alius longè absunt, an tunc etiam requiratur facultas scripto tradita? V. G. in Medicis, Chirurgis, & alijs supra memoratis? Respondet Nauarrus *Commen. 4. de Regulari. nu. 60. minime*: quod probat à simili: In cæteris enim, in quibus ob euentuum frequentiam, & Superioris absentiam opus minime est, ut scripto detur facultas, si tamen his generalis potestas fieret, eam scripto mandari oporteret.

Nonò queritur, An Episcopi, & alij Superiores Regulares ius habentes alijs concedendi facultatem, qua ingrediantur ad Moniales, ingredi ipsi quoque possint? Siquidem ingressus ad eas ipsis ratione sui muneris, & officij conuenit. Respondet Nauarrus *Commen. citato numer. 61.* Gregorium XIII. anno 1581. in constitutione, quæ incipit *Dubij*, declarasse, ipsos posse ingredi: dummodo ea facultate non utantur, nisi iustis, & necessarijs ex causis, & paucis, & non nisi senioribus, ac Religiosis viris sociati: alioqui fas illis non est ingredi.

Decimò queritur, An in censuras, & pœnas à Pio V. & Gregorio XIII. latis incidat is, qui ingreditur non ratione quidem alicuius facultatis sibi concessæ, sed propria auctoritate? Ratio questionis est, quia Pius Quintus, & Gregorius XIII. abrogant omnes facultates à Romanis Pontificibus, aut legatis Sedis Apostolicæ impetratas, aut concessas alicuius Privilegij, vel indulti beneficij: & interdicitur, ne vilis admittatur harum ratione facultatum. Ergo si quis propria au-

thoritate ingrediatur, celsuras, & pœnas in Constitutionibus irrogatas non contrahit? Respondeo, Censuris, & pœnis eum afficiendam ut tradit Nauarrus loco citato, Pius Quintus, & Gregorius XIII. declararunt, Constitutiones in hoc etiam locum habere, quoniam grauius peccant, qui sine legitima facultate impetrata ingrediuntur: qui item eos admittunt, eidem pœnis subijciuntur.

Caput I X.

Alia questiones de Sanctimonialibus dissoluantur.

PRIMO queritur, An plures Moniales in monasterium admitti possint, quam ex redditibus sustentari queant? Respondeo, in *cap. Periculoso, §. Sanè, De statu Regul. in sexto, ita statui: Distinctus in hibemus, ne in ea monasterijs Ordinum non Mendicantium, aliqua recipiantur de cætero in sorores, nisi quos poterunt de ipsorum monasteriorum bonis, siue proventibus absque penuria sustentari, si secus actum fuerit, irritum decernentes*. Sic ibi. Hinc efficitur, ut si ultra numerum earum, quæ ali, & sustentari possunt, aliqua admittantur, nulla sit receptio in ijs Ordinibus foeminarum, qui bona in commune possident. At verò Concil. Tridentinum *sess. 25. cap. 4.* latius ita præcipit: *In monasterijs, & Domibus tam virorum, quam mulierum bona immobilia possidentibus, vel non possidentibus, is tantum numerus constituatur, ac in posterum conseruetur, qui vel ex redditibus proprijs monasteriorum, vel ex consuetis elemosinis commodè possint sustentari*. Hæc Concilium. Quibus verbis tria comprehendit, quæ non erant in Constitutione Bonifacij Octavi. Nā comprehendit in primis Cœnobia virorum, & foeminarum; Bonifacius verò tantum Monialium. Deinde, Cœnobia tum Ordinum Mendicantium, tum non Mendicantium: Bonifacius verò solum non Mendicantium. Postremò, Concilium ponit verbum illud, commodè Bonifacius verò posuerat illud, absque penuria; Vnde sublata quæstio est, quam Ioannes Andr. in *Glossa* tractauit, An numerus Monialium possit augeri, dum modo absque penuria, quamvis non commodè sustentari queant? Respondit enim posse; at verò Concilium aperte dicit non esse plures recipiendas, quam quæ commodè ali possint. Et Pius Quintus in *Constitutione, quæ incipit CIRCA pastoralis*, hanc curam in Episcopum reijcit. QUÆRES, an hoc Decreto Concilij abrogetur consuetudo, qua Moniales, non nisi cum dote in monasterio recipiuntur? Respondeo, nihil certi Concilium de dotibus statuisse. Vnde de consuetudine iudicandum est, secundum ius commune, quo monasterium nihil potest accipere tãquam pretij pro ingressu: Dos verò Monialibus non datur loco pretij, sed tanquam alimētum, & vitæ subsidium. Deinde quæres, an in Monialium Cœnobia, ubi iuxta Concilij Decretum, Episcopus certum numerum constituit, liceat in locum Monialium deficientium, alias recipere, pacto, & conuentione iniuncta, de certa quantitate pecuniæ pro dote reddenda? Respondeo, si ius inspiciamus, & communem Doctorum sententiam sequamur, non licere. Nam ex *capit. Quoniam, & capit. Non satis de Simonia*, perspicuum est, fas non esse in recipientibus Monialibus pacisci de Dote tradenda: Si ve-